

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

2. Sententia ponitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95871)

lari, ut neque eandem certitudinem, & claritatem ut vera & propria demonstratio sit quemadmodum ipsemet admonet Aristoteles; nihilominus vera, & non adumbrata necessitas, certitudo, & euidencia in principiis demonstrationis exigitur, ut huius illa vera principia sint, alias vera, & propria demonstratio non erit ratiocinatio, ut ex illis constat, sed ad summum probabilis, & sane in presenti de vera & propria demonstratione, qua esse Angelos conuincit possit mens, nobis est sermo non de apparenti aliqua ratione, aut probabili.

39 Neque satis erit respondere pro materiae capacitate, omnia hæc accipienda esse; nam si sensus sit quoad gradus maioris, vel minoris necessitatis, claritatis, & certitudinis, facile id dabimus, verum ad rem non erit, si de ipsa demonstrationis natura, & conditione agamus, quasi materiae aliqua sint in quibus satis ad veram demonstrationem censeretur necessitas quædam veluti apparens; neque postulari propria, & vera possit, alias multorum fidei catholicæ mysteriorum congruentias, & rationes probabiles veras esse dicemus demonstrationes; cum ad illa confirmanda, & illustranda convenientissima rationes excogitatae sint iuxta capacitatem materiae, præcipue cum urgentiores reddere impossibile omnino videatur in hac vita mortalibus.

Ad secundum argumentum, & ad reliqua patet ex dictis.

40 Ad primum primæ sententiæ argumentum respondent gravissimi Doctores demonstrationem non esse, quoniam in primis non est evidens, cælos inanimatos esse. Denique ut manifestum hoc sit evidens, non est ab innata sibi non movere eos virtute, quæ illos suapte natura ferat in circulares motum, non propter se, sed propter universum, ut dicunt communiter Philosophi de lapide ascendente sursum, ne detur vacuum, hic enim ipsa impellente lapidea natura sursum attollitur, non propter se, sed propter totius universi bonum; quod vacuum non patitur; ne veto aliquis ad hanc impingat lapidem, & ex eo velit colligere cæli motum violentum fore, ut lapidis ille violentus est; ad hoc enim possemus respondere, illum motum non fore violentum, quia non est contra impetum naturæ ut est lapidis, qui est contra gravitatem; cæli enim nullam qualitatem haberent oppositam tali motui, sed potius qualitatem ingentiam omnino proportionatam illi; eo quod cælum causa universalis sit omnium influxuum sublunaribus convenientium; aliud notius exemplum subiiciamus; fertur suapte natura in scrobem, aqua si terra declivis, non ut scrobis impleat vacuum, quando permeante aëre nihil in scrobe vacui est, sed quod naturæ institutio sic postulat ut quoties elementa coeant in unius universi constructionem aqua inferiorem aëri locum sibi postulet; eadem affirmari posset ratione, cælos in universi structuram concurrentes, ut suapte natura postulant supremum omnibus occupare locum, ita & vendicare sibi ingentium perpetuum motum, non in sui commodum, sed in totius universi utilitatem, cuius motus principium sit innata ipsius qualitas, ut motus aquæ ad locum inferiorem aëre, innata ipsi aquæ gravitas; cumque Aristoteles non demonstraret cælorum motum proxime à sola prima causa non procedere, nihil est quod nos cogat, & conuincat evidenter asserere, Angelos dari, qui cælos moveant quamvis longe probabilius sit hoc munus demandatum fuisse intelligentiis, quod Patres Ecclesiæ docent,

& scriptura insinuat; illud enim quod innuere videtur, & aliqui certum putant omnino futile est, videlicet indignum esse cælos immediate à Deo moveri; nam qui hoc asserunt, videntur incidere in opinionem Philosophorum, docentium Deum non concurrere immediate cum causis secundis ad omnes illarum operationes, quod ut falsissimum, & periculosum in fide reiecit in *Physicis*, & *tract. de Deo*, dum de concursu ipsius cum creaturis egimus. Cum autem verum sit, Deum immediate concurrere, nulla erit indecentia respectu ipsius in tali concursu. Neque in hoc quod Deus solus concurrat, potest aliquid inconueniens reperiri; cum Deus solus producat mures, angues, & alia id genus, quorum causam secundam non possumus assignare; certe enim cælestes illos orbes immediate, & solum à Deo cieri, nullum arguit absurdum, & incommodum, ut ex ipsis terminis patet.

QVÆSTIO II.

Primum Angeli solo numero differant, aut necessario sola specie.

SECTIO I.

Sententia adversaria ponitur.

Prima sententia docet omnino implicare posse creati duos Angelos eiusdem speciei, ita aliqui ex Thomistis, ut Herbeus in 2. *dist.* 3. q. 2. art. 2. & alij; sed præcipue Caietanus in 1. p. D. Thom. q. 50. art. 4. & lapæ alij; latius tract. 3. opusculor. & tract. 7. de ente, & essentia, cap. 4. q. 9. attribunt hi Authores D. Thomæ hanc sententiam, quia videtur illis verbis, *Impossibile est*. Probatur 1. hæc sententia; quia sola materia est principium intrinsecum distinctionis numericæ; sed omnis Angelus possibilis caret materia: ergo nullus Angelus possibilis distinguitur solo numero ab alio.

Secundo sic probatur, quia essentia abstracta, & per se, ac absolute subsistens, non potest multiplicari numero, quia habet totam perfectionem suæ speciei: sed Angelus est forma abstracta, & per se subsistens: ergo.

SECTIO II.

Sententia ponitur.

Prima conclusio: bene potest Deus producere plures Angelos numero solo duos eiusdem speciei, sine ulla implicatione contradictionis.

Probatur primo, quia Deus in vnaquaque perfectione, in qua est participabilis à creatura est infinitus, & quæcunque creatura in quacunque perfectione participata est finita, & limitata, sed ratio individui in vna specie Angelorum, & ipsa species est perfectio contenta in Deo, & est participabilis à creatura: ergo est infinita, & infinite participabilis: ergo unusquisque Angelus limitate, & finite, & non adæquate participat illam perfectionem contentam in Deo, unde Deus excedit in infinitum participabilitate vnamquamque creaturam participantem: ergo supposita participatione

Gabrielis

Quaest. II. An demon. possib. esse Ang. &c. 119

Gabrielis Angeli, tam in genere entis, & in genere substantiae spiritualis completae, quam in ratione individui; manet Deus amplius & amplius, participabilis in infinitum, ac proinde dabuntur possibiles non solum in ratione entis, & substantiae spiritualis, sed etiam in ratione individui intra speciem Gabrielis infinitae participationes, ac per consequens infinita dabuntur possibilia individua speciei Gabrielis, quae possint participare perfectionem individuum talis speciei.

4 Confirmatur, & declaratur amplius; quia ideo intra idem genus possunt multiplicari plures species Angelorum, quia talis perfectio continetur in Deo, & quatenus talis est infinita participabilis; unde nulla creatura quaecunque illa sit, potest sua participatione aequare participabilitatem Dei, quae infinita est; sed etiam ratio specifica Gabrielis est perfectio in Deo eminentissime contenta, ac proinde infinita suo modo: ergo non determinate, sed amplius, & amplius in infinitum est participabilis; ex alio capite Gabriel in quacunque ratione est finitus, quia creatura: ergo non adaequate participat illam perfectionem specificam: ergo illa specifica perfectio potest amplius, & amplius participari a diversis individuis contentis intra illam speciem, sicut ratio generica potest participari ab infinitis speciebus contentis intra idem genus: ergo possunt dari multa individua specificae, & essentialiter similia Gabrieli; sicut possunt dari infinitae species similes generice ipsi Gabrieli.

5 Vergetur, ideo possunt infinitae animae rationales multiplicari intra eandem speciem, etiam si formae spirituales subsistentes sint; quia sunt participationes divinae naturae infinitae, quae quatenus talis est infinita participabilis, ac proinde superat sua participabilitate quaecunque participationem animae rationalis, quapropter sicut ipsa divina natura est amplius, & amplius participabilis ultra quaecunque animam rationalem, ita ultra quaecunque possunt dari aliae amplius & amplius participantes; quia omni participabilitati correspondet sua participatio possibilis.

6 Atqui etiam si Angeli sint substantiae spirituales subsistentes participant individuationem divinae naturae infinitae, ac proinde amplius, & amplius participabilis sine fine, & termino: ergo adhuc supposita participatione Gabrielis: ergo manet individuatione amplius, & amplius participabilis in infinitum, & sic adhuc supposita tali participatione Gabrielis, poterunt dari infinita individua intra eandem speciem, quae participare possint perfectionem omnem tam individuum, quam specificam illius naturae.

7 Respondent Thomistae, assignando disparitatem inter animam, & Gabrielem; nam anima rationalis, quamvis incorporea, & spiritualis sit, respicit tamen materiam, per quam individuatur, & multiplicari possit; natura vero Angelica cum sit totalis, & completa, nihil extrinsecum respicit per quod possit individuari.

8 Sed contra manifeste, quia nulla anima rationalis individua, determinate respicit hanc, vel illam materiam primam, sed potius quantum est ex se indifferens est ad quamlibet materiam primam; anima enim non minus conaturaliter est in hac materia, quam in alia, & in ea portione materiae determinatae, quam casu acquirit per nutritionem, quam in alia quacunque, quam possit acquirere, quam non acquirit ex hoc vide-

licet solum, quod haec potius sibi oblata fuerit, quam illa: ergo ex se indifferenter respicit quamlibet materiam, & sic a parte rei non individuatur per ordinem ad aliquam materiam determinatam. Deinde quia duae animae rationales numero distinguuntur, & utraque eandem numero materiam respicit, quia unaquaeque anima rationalis omnes materias respicit, quas alia: ergo in ordine ad materiam primam, non potest sumi distinctio, & differentia talium animarum; quia si talis distinctio sumeretur in ordine ad materiam, una anima non respiceret eandem numero materiam quam alia; sed non respicit distinctam, sed eandem: ergo.

Dices, utramque animam rationalem connotare saltem conceptum specificum materiae, siue subiecti.

Sed contra, utraque connotat eundem conceptum specificum materiae: ergo per ordinem ad illam non possunt habere inter se pure numericam distinctionem. Patet consequentia; quia semper manens idem semper est natum facere idem; sed conceptus specificus materiae etiam propter connotatus ab utraque anima rationali est idem re, & formaliter; habet enim realitatem materiae, & praeterea respicitur, & connotatur ab utroque sub formalitate partis incompletae, & potentialis: ergo natus est facere idem potius, quam diversum secundum numerum, atque adeo duae animae rationales non distinguuntur inter se distinctione solum numerica per illam materiae connotationem: ergo provenit talis distinctio, & multiplicationis individualis ob infinitatem divinae individuationis participabilis ab illis, & limitationem, finitudinem, & terminationem uniuscuiusque animae rationalis, quia quod plura individua possint sub eadem specie multiplicari, fundatur in naturali conditione, seu proprietate talis naturae finitae; ratione cuius non repugnat illi multiplicatio individuum intra eandem speciem; haec autem proprietas non est aliqua aptitudo naturae communis ut sic, quae intelligatur quasi potentia quaedam actuabilis per plures differentias; sed est solum talis perfectio, & limitatio huiusmodi naturae, ut dixi; unde haec proprietas, quae fundat hanc indifferenciam, seu non repugnantiam, non solum in natura communi, & praecisa intelligi potest, sed etiam in ipsis particularibus seu individuis, ut talia sunt; ut v. g. in specie equina unumquodque individuum talis conditionis est, ut illi non repugnet habere aliud simile in specie, & utrique, seu omnibus individuis illius speciei commune est, ut eis non repugnet habere alia similia tantum secundum aliquod genus, & non in specie, quod eis provenit ex eo quod sunt substantiae finitae; quibus non repugnat, ut inter se habeant similitudinem, vel convenientiam univocam; quia nihil in sua entitate includunt, ratione cuius eis repugnet habere alias res sibi similes in perfectione, vel aequales, nam licet in unoquoque individuo natura sit determinata ad illud tantum, nihilominus ita est in illo ut ex vi eius non repugnet esse in alio simili, seu potius similem naturam esse in alio individuo.

Atqui natura Angelica etiam est finita, & limitata in specie infima; quia est participata, & ab alio in illa: ergo est multiplicabilis in plura individua solo numero differentia.

Vergetur a contratio sensu; nam quod divina natura essentialiter includat individuationem

suam positivam, & incommunicabilitatem respectu inferiorum, ex eo præcise provenit, quod infinitati eius repugnat talis multiplicatio; omnis autem substantia immaterialis creata finita est; ergo non est cur ei repugnet habere aliam omnino similem essentiam, distinctam tamen realiter in entitate. Responderi potest, quamvis substantia spiritualis sit finita simpliciter in genere entis, esse tamen infinitam in specie sua, habereque totam perfectionem possibilem in sua specie, quia cum sit abstracta, & separata à materia, non habet unde limitetur, & ideo intra illam speciem multiplicari non potest; sed huiusmodi infinitas & sine sufficienti fundamento asseritur, & vix potest declarari in quo consistat, nisi petendo principium.

Interrogo ergo, an huiusmodi infinitas intensiva sit, an extensiva. Primum dici non potest, tum quia tota perfectio intensiva talis Angeli continetur intra certum gradum, & limitem talis speciei, in qua nulla est formalis infinitas intensiva, nisi forte dicatur infinita secundum quid, quia potest sub se continere species inferioris ordinis syncategorematicè infinitas; quod tamen non indicat infinitatem, sed perfectionem quandam superioris rationis; unde hoc commune esse potest speciebus rerum materialium, ut patet in specie humana, sub qua species brutorum in infinitum multiplicari possunt. Hoc ergo perfectionis, seu infinitatis genus nil refert ad questionem, de qua agimus; nec potest esse ratio ob quam species aliqua per se individua sit, & non possit in individuis multiplicari, imo etiam si admitteremus illam infinitatem intensivam veram, & formalem in aliquo limitato gradu intrinsece, non sequitur talem perfectionem non posse in multis similibus individuis reperiri, quia hoc non habet necessariam connectionem cum illo; ut quamvis daretur gratia infinite intensa in anima Christi Domini v.g. non propterea sequitur non posse dari alias qualitates gratiæ numero distinctas, siue finitas, siue infinitas. Quod argumentum etiam declarat infinitatem illam intensivam propriam, & formalem, non magis posse dari in substantiis, quam in accidentibus.

Si vero sit sermo de infinitate extensiva; Primo petitur principium, quia hæc extensio non est aliud quam multiplicatio individuorum in ea specie. Deinde id quod dicitur, repugnantiam involuit, nam illud individuum formaliter, & in se vnum tantum est: quomodo ergo potest infinitatem extensivam in se continere, quæ in sola multiplicatione individuorum consistit? Dices continere virtualiter, non formaliter. Sed explicari non potest, in quo consistat hæc virtualis infinitas, seu continentia, aut in quo fundetur; cum non consistat in infinitate intensiva talis naturæ, neque in ea fundari possit, ut probatum est; nulla ergo assignatur ratio, ob quam perfectioni talis naturæ repugnet communicari multis individuis in essentiali perfectione similibus. Huiusmodi ergo substantiæ, quamvis abstractæ à materia simpliciter finitæ sunt. Neque enim oportet, ut limitationem habeant à materia proprie dicta (quidquid quoad hoc sit de materialibus formis) sed ex propria differentia, vel ex se, & ex propria entitate, aut quia habent tale esse receptum; aut denique, quia natura sua in tali supposito existunt: igitur ex infinitate nulla ratio sumi potest, ob quam huiusmodi naturæ immateriales essentia-

liter sint individua, & incommunicabiles.

Dici aliter potest ex sola immaterialitate sumi sufficientem rationem; quia res, quæ carent materia, non possunt materialiter multiplicari, ut per se constat: ergo solum formaliter, & essentialiter, seu specificè: ergo non individualiter, seu secundum numericam multiplicationem, quia &c. est materialis multiplicatio.

Sed hæc etiam ratio, si verba, *materialiter*, & *formaliter* proprie sumuntur in primo antecedente, insufficiens est, & principium petit; nam conclusionem ipsam in ratione sumit, nimirum vel distinctionem numericam sumi ex materia, vel idem esse differre numero, quod differre materialiter. Est enim in rebus materialibus hæc habeant aliquam veritatem, tamen inde non potest sufficiens argumentum sumi ad immaterialia. Distinctio ergo individualis latius patet, quam materialis differentia dicto modo sumpta; differre enim numero solum est distingui in propriis entitatibus cum convenientia, & similitudine in integra ratione essentiali; quod commune esse potest tam rebus spiritualibus, quam corporalibus. Unde si materiale, & formale latius humanatur, prout formale dicit rationem essentialem præcisam; materiale vero quidquid illam contrahit, & determinat ad talem entitatem; sic duo Angeli eiusdem speciei, quamvis distinguantur per duas formas integras, possunt dici non distingui formaliter, seu materialiter, seu entitative; sicut distinguuntur inter se due anime rationales.

Et hoc exemplo potest confirmari hæc sententia, nam anima rationalis physice considerata non est minus immaterialis, ac Angelus, & nihilominus multiplicatur, ut supra diximus: ergo similiter Angeli, & simile argumentum sumi potest ab accidentibus spiritualibus, in quibus individuum addit aliquid supra speciem, non solum in ordine ad diversa subiecta, sed etiam respectu eiusdem: ideo enim possunt hæc accidentia respectu eiusdem subiecti numero distingui, & multiplicari saltem successivè; ut patet de diversis actibus eiusdem rationis in eodem intellectu Angelico, & voluntate: si ergo in illis actibus reperitur eadem ratio specificè spiritualis contrahibilis ad diversa individua, non ex diversis subiectis, sed ex diversis differentiis individualibus in ordine ad idem subiectum, cur non poterit eadem ratio specificè substantialis, & spiritualis similiter contrahi per differentias individuales sibi proportionatas? Certe nulla potest reddi sufficiens ratio, atque similia argumenta sumi possunt ex aliis entitatibus simplicibus, quæ ex se ipsis possunt numero distingui ut sunt due gratiæ sanctificantes, quæ solo numero differunt in diversis subiectis, due visiones beatificæ, duo lumina gloriæ, duo habitus charitatis, &c. quæ omnia licet spiritualia entia sint, multiplicantur intra eandem speciem infimam: ergo à paritate rationis quod Angeli sint entitates simplices spirituales abstractæ ab omni materia, non impedit quominus multiplicentur intra eandem speciem solum individualiter.

SUBSECTIO PRIMA.

Secundum principale argumentum ponitur.

- 17 **Q**uia magis abstracta est ab omni materia natura diuina, quam Angelica, sed natura diuina non repugnat pluralitas multorum suppositorum solo numero distinctorum: ergo à fortiori nec specificæ naturæ Angelicæ repugnabit; cum hoc tamen discrimine, vt in vnoquoque indiuiduorum Angelicæ naturæ propter limitationem, & finitudinem, vt supra diximus ad vniuersumque distinctionem numericam consequatur distincta numero natura, cum tamen eadem numero natura indiuidua, & singularis sit in tribus suppositis diuinis.
- 18 Dices, ex his vltimis à nobis propositis conuinci argumentum non esse efficax; quoniam abstracta naturæ multiplicatio repugnat; non vero communicatio si fecunda sit, esse autem fecundam si est infinita, vt diuina; quo fit vt eadem natura diuina pluribus suppositis communicari valeat absque multiplicatione tamen, quoniam abstracta est, propter quod multiplicari etiam non possit Angelica vt nec communicari pluribus eadem; non quia est abstracta, sed quia non fecunda eo quod finita, & limitata sit.
- 19 Sed contra primo, quia licet propter infinitatem simpliciter in omni genere, & propter perfectionem simpliciter simplicem, quam habet diuina essentia in se non possit numero multiplicari, nihilominus tres relationes diuinæ, eo quod non sint infinitæ simpliciter in omni genere, & quia vnaquæque non est perfectio simpliciter simplex, etiam si vnaquæque sit maxime abstracta ab omni materia, & sit substantia simplex subsistens, multiplicatur solo numero: ergo à fortiori naturæ Angelicæ, licet sint substantiæ abstractæ à materia, cum non sint infinitæ per essentiam, sed potius essentialiter finitæ, neque sint perfectiones simpliciter simplices, sed potius perfectiones admixtæ imperfectionibus, poterunt multiplicari indiuidualiter quoad subsistentias, & quia habent finitudinem & limitationem in natura poterunt multiplicari indiuidualiter in illa; Itaque multiplicatio in natura finitudinem perit essentialiter, & ideo animæ rationales, vt supra diximus, homines & reliqua entia creata quoad naturam indiuidualiter multiplicantur, quia habent finitudinem, quam etiam habent Angeli: ergo similiter debent multiplicari quoad naturam.
- 20 Secundo contra solutionem immediatius insurgit: ergo communicatio, vt sic, & vt abstrahit à communicatione cum multiplicatione, & sine illa non repugnat naturæ abstractæ: ergo nec Angelicæ vt abstracta est, quantumuis sit species infinita: ergo nec vt est talis, id est Angelica ea communicationis species, quæ cum multiplicatione est: pater consequentia, quia ratio propter quam communicatio cum multiplicatione repugnat diuinæ naturæ, est quia de formali, & vltimo proprio illius conceptu ipsi essentialiter est, tum infinitudo per essentiam vt diximus, tum ipsum existentie in actu secundo exercitium: sed nihil horum est de essentia Angelicæ naturæ: ergo illi multiplicatio per indiuidua non repugnat.
- 21 Vrgetur hoc, & declaratur ex P. Valentia; quia ideo in sententia aduersariorum Angeli non possunt

sunt multiplicari numero; quia carent materia; quod est falsum; Nam si materia omnino necessaria est, vt aliqua res multiplicetur indiuidualiter in eadem specie, vel ideo hoc contingit, quia non potest omnino esse differentia indiuidualis, nisi per materiam; vel certe ideo, quia non potest nisi per materiam esse differentia indiuidualis aliquarum eiusmodi rerum, quæ simul etiam in eadem specie conueniant; sed non primum, siquidem constat iam re ipsa differre Angelos indiuidualiter, quantumvis sint expertes materiæ, nam ea quæ differunt essentialiter à parte rei, differunt etiam indiuidualiter, vnde Michaël Angelus, qui differt specie, & essentialiter à Gabriele, differt etiam indiuidualiter ab illo.

Nec etiam dici potest secundum; nam si potest intelligi quod res aliqua expertis materiæ possit nihilominus infra, & extra latitudinem suæ perfectionis specificæ habere aliquam rationem, seu gradum, qui ad ipsius perfectionem, & quasi complementum pertineat, recte etiam intelligi poterit quod sine materia possit ea res multiplicari indiuidualiter, salua sui vnitatis specificæ: sed in proposito recte intelligi potest, & omnino etiam fatendum est naturam specificam Angelicam, tametsi careat materia, habere aliquam rationem, seu gradum extra & infra latitudinem suæ perfectionis specificæ: ergo recte quoque intelligi poterit & omnino fatendum erit posse illam sine materia indiuidualiter multiplicari salua sui vnitatis specificæ.

Maiores illa probatur; nam D. Thomas, & alij, qui asserunt, rem specificam multiplicari non posse indiuidualiter sine materia, idcirco hoc docent, quoniam existimant ad ipsam perfectionem specificam rei expertis materiæ debere intrinsecè pertinere quicquid perfectionis esse potest in eiusmodi re, vt confirmat D. Thomas exemplo albedinis, seu formæ separatae, inde enim sequitur differentiam eiusmodi rei non posse esse, nisi specificam, quandoquidem esse debet per aliquid intrinsecum speciei, atque ita contendunt non differre in eiusmodi rebus distinctionem indiuidualem, & specificam, sed specificam esse, etiam per se indiuidualem; si igitur vt nos assumpsimus in nostra maiori fieri potest, vt in re, quæ sit expertis materiæ sit nihilominus aliqua perfectio infra, & extra perfectionem specificam nihil obstat quominus possit eares sine materia multiplicari indiuidualiter, salua vnitatis specificæ: ergo vera est illa maior.

Minor autem probatur; nam certissimum est personalitatem, seu gradum personalem in quouis Angelo esse aliquam rationem seu perfectionem in natura Angelica, quæ sit infra & extra perfectionem Angelicam specificam, tametsi Angelus sit expertis materiæ: ergo pari modo potest etiam infra perfectionem specificam Angelicam esse gradus aliquis, seu ratio, quæ constituat ipsam naturam hanc, & singularem, tametsi Angelus materiæ sit expertis. Antecedens probatur, nam ex omnium Theologorum sententia certissimum est, Verbum diuinum potuisse vnire sibi hypostatice naturam aliquam Angelicam, sicut sibi vnuit naturam humanam, id quod etiam colligere licet ex Apostolo ad Hebræos secundo, qui ad amplificandum beneficium collatum in homines ea vniōne dicit Filium Dei, non Angelos apprehendisse, sed semen Abraham; quasi dicat: cum ille potuerit Angelicam naturam apprehendere, tamen non illam sed nostram apprehendisse.

Q

At

At æque certum etiam apud Theologos Thomistas cum quibus pugnamus, est, Verbum diuinum non potuisse, vel naturam humanam, vel naturam Angelicam ad unitatem suæ personæ assumere vna cum humana etiam vel angelica personalitate creata; cum implicet contradictionem ex persona Verbi & ex persona humana, aut angelica constitui vnā personam; neque etiam persona sit vllō modo assumptibilis hypostaticæ: ergo certissimum est personalitatem Angelicam esse aliquid infra, & extra specificam perfectionem Angelicam; ex quibus videtur satis probata nostra sententia. Adde quod opinio illa aduersaria iam olim in tribus articulis facultatis Theologicæ Parisiensis fuit iudicata erronea, vt docet Valentia; & obicit Ricardus in 2. *distinct. art. 3. quæst. 1.* & Henricus Gandauens. *quodlibet. 11. quæst. 1.* & Durandus in 2. *dist. 3. quæst. 3.* quæ ratio non est exigui momenti pro nostra sententia; quandoquidem in capite ad abolendam extrau. de hæreticis dicitur suspectam haberi posse de hæresi eam propositionem, quæ in aliqua Academia catholica condemnatur; præcipue quando opponitur talis sententia multorum Patrum Ecclesiæ consensui, vt videtur aduersaria sententia; nam multi Patres asserunt non solum de possibili, sed etiam de facto, Angelos solum numero differre, vt videre est in Basilio *lib. 3. contra Eunomium*, vbi sic ait [Angeli omnes sicut appellationis vnus, ita eiudem naturæ sunt inter se, & licet sint dispares in dignitate, & principatu, non ideo naturam alteram habere] & Athanasius *oratione in illud, Omnia mihi tradita sunt, circa finem*, ait [Angeli quoque inter se generis ratione, & cetera omnia cognata sunt, & eiudem naturæ.] Et in *quæstionibus, ad Anibicium, quæst. 7. vel 3.* dicit [Dæmonem ab Angelo essentia non differre, sed voluntate, sicut boni, & mali hominis animus inter se differt] & rursum *quæst. 8. alias 4.* [vna inquit, & eadem est essentia Angelorum; sicut etiam vna tantum est essentia hominum] & mox subiungit [ordines vero, sicut multum valens in Theologia Dionysius inquit, sunt nouem Angeli, Archangeli, Principatus, Potestates, Virtutes, Dominationes sex alis alata Seraphin, multis oculis ornata Cherubin, & Throni] Clare etiā Gregorius Nizenus, *homilia de officio hominis, cap. 17.* dicit [Angelos ad infinita prope millia sic diffusos vt vna natura, & multi esse numero possint] & in *libro de oratione dominica*, idem docet aperte circa illa verba, fiat voluntas tua; concordat Damascenus *lib. de decretis & placitis, c. 1.* his euidentibus verbis, [vnus cuiusque speciei vna est natura, & omnium Angelorum vna est natura, & omnium hominum intelligendum est ea, quæ sola indiuidua continent species infimas vocari; cuiusmodi est Angelus, homo, &c.] & eodem capite, sic ait, [incorpoream essentiam appello animum, Angelum, Dæmonem, vnumquodque enim istorum species est infima] Denique Anselm. *lib. 2. cur Deus homo, c. 2.* dicit, Angelos esse eiudem naturæ, speciei, & essentia, licet non sint eiusdē generationis, sicut homines, nec enim sunt omnes Angeli de vno Angelo sicut omnes homines de homine. Ecce quomodo sententia aduersariorum aperte opponitur dictis tot sanctorum Patrum, eam oppugnat Augustinus in *Enchirid. cap. 21.* vbi docet propterea non fuisse redemptam naturam Angelicam, sicut fuit humana; quia tota natura humana in peccatum incidit, non autem tota natura Angelica; si autem in vna natura Angelica specifica esset tantummodo vnum indiui-

duum, aliqua tota natura Angelica cecidisset; ergo euidenter sequitur, ex dictis D. Augustini, dari plures Angelos eiudem speciei, præterea quia sententia contraria non tam consentanea est modo loquendi Scripturæ, sicut nostra: Scriptura enim sæpe ita plane loqui videtur de Angelis, præsertim vnus ordinis, sicut de hominibus, & aliis rebus eiudem speciei: ergo decretum Parisiensis Academicæ adiuncto capite ad abolendam vim habere videtur contra aduersarios.

Vltimo, quia principium indiuiduationis sub eadem specie non debet esse distinctum secundum rem ab ipsa natura, & specie tam in rebus simplicibus, quam in compositis: ergo aut in omnibus speciebus potest esse multiplicatio indiuiduorum secundum numerum, aut in nullis: nam si aliqua ratione in simplicibus non esset, hoc ita eveniret, quia principium debet esse aliquid distinctum sicut in corporibus ponitur ab aduersariis, materia signata quantitate; aut præcedente, aut subsequente generationem; quod in simplicibus non reperitur; sed principium adæquatum, & totale generationis, de quo hic loquimur, non est huiusmodi, sed est omnino idem secundum rem cum principio specifico, & sola ratione diuersum, vt late demonstrauimus supra, agentes de indiuiduatione, & ad proinde æque in omnibus speciebus potest inueniri: ergo non est cur negemus in simplicibus, & à materia separatis distinctionem secundum numerum sub eadem specie.

Vegetur amplius, quia Angelus per idem principium constituitur in specie infima, & in ratione superioris generis. Nec tamen hæc vnitas facit, vt Angelus qui constituitur diuersus in specie infima, constituitur etiam diuersus in superiori genere substantiæ spiritualis: ergo similiter vnitas, & identitas principij, quo Angelus constituitur in indiuiduo, & specie infima, non est sufficiens ratio vt constituitur diuersus in essentia, eo ipso quod constituitur diuersus in indiuiduo. Antecedens conceditur à Doctoribus contra quos agimus, traditurque à D. Thoma; probatur tamen, quia differentia per quam substantia contrahitur ad genus inferius substantiæ spiritualis est spiritualitas, à qua gradus substantiæ in Angelo non potest differre à parte rei in sententia D. Thomæ, quidquid dicat Scotus, quia spiritualitas perfectio quadam positiua est, quæ à nobis explicatur per carentiam corporis, vel independentiam à corpore actus negationis spiritualitas est radix; proinde hæc perfectio in his omnibus est, in quibus est negatio corporis, & dependentia à corpore; hoc enim est incorporeum, sed in Angelo gradus supremus substantiæ à nullo corpore dependet: ergo in se ipso includit ex natura rei loquendo perfectionem spiritualitatis; non igitur distinguitur à parte rei ab hac differentia, idemque iudicium erit de reliquis.

SVBSECTIO II.

Secunda conclusio ponitur.

DE lege ordinaria etiam possunt multiplicari Angeli intra eandem speciem; ita P. Franc. Suarez *1. de Angelis, lib. 1. c. 15.* vbi sic ait: ego vero nunquam satis intelligere potui quomodo in hoc effectu absoluta potentia ab ordinaria distingui-

Quaest. II. Vtrum Ang. solo numero, &c. 123

distingui possit, nisi confundantur res. J unde vt
controversia de verbis auferatur; inquiri; an lex
ordinaria in praesenti dicatur ipsa voluntas Dei,
qua de facto decreuit, has tantum res efficere, tan-
quam sufficientes ad eam vniuersi perfectionem;
quam intendebat, vel lex ordinaria dicatur illa;
quam res ipsa secundum modum naturae suae de-
bitum postulabant; prior sensus quaestioni praesenti
non inseruit, tum quia confundit quaestionem de
facto cum quaestione de possibili; quid enim aliud
est inquirere, an sint plures Angeli eiusdem speciei
vltima; quam quaerere, an Deus illos creauerit: &
quia Deus nihil creat, nisi quod vult, idem est,
ac quaerere, an voluerit illos creare? si ergo lex
ordinaria est idem, quod voluntas Dei actualis,
seu liberum decretum eius, idem est dicere hoc
esse possibile de lege ordinaria, quod dicere hoc
voluisse Deum facere; unde fit, vt impossibilitas
secundum legem ordinariam in illo sensu tan-
tum sit composita, id est supposita voluntate
Dei, qua statuit non creare plures Angelos
eiusdem speciei, illos esse non posse; quod siuo-
lum valde est; nam eodem modo dicere quis
posset, non posse esse plures species Angelorum
in quolibet ordine eorum secundum legem or-
dinariam, quam modo sunt; nec esse possibi-
lem perfectiorem Angelum in natura, quam sit
Lucifer, si fuit supremus omnium; quia suppo-
sito quod Deus decreuit non creare perfectio-
rem, nec plures species in tali ordine, aliud non
est possibile.

29 Oportet ergo, si recte hoc negotium ponde-
retur per legem ordinariam intelligere legem fun-
datam in ipsis rerum naturis, eisque consenta-
neam, & ita debitam, vt contraria lex praeter,
vel supra naturas talium rerum sit, & similiter
cum dicitur productio plurium Angelorum eius-
dem speciei esse, vel non esse possibilis secundum
communem cursum causarum vniuersi, non
debet in illis causis includi decretum liberum Dei
absolue spectatum, quia notum est sine illo ni-
hil posse fieri, maxime in his rebus, quae tantum
ab ipso Deo fieri possunt, vt sunt substantiae se-
paratae, atque ita si in hoc etiam fiat sensus com-
positus, non tantum de lege ordinaria, sed etiam
de potentia absoluta, non possunt Angeli multi-
plicari in eadem specie secundum communem
causarum cursum, nisi in hoc causarum cursu di-
uinum decretum liberum includatur.

30 Igitur accipiendus est ordo causarum inclu-
dendo in ipsis Deum vt proximam, & vnicam
Angelorum causam, & in Deo ipso non est sup-
ponenda determinatio libera voluntatis ad crean-
dum vnum, vel plura indiuidua in singulis An-
gelorum speciebus, sed consideranda est volun-
tas diuina quasi in actu primo ad volendum
creare vniuersum, & sic est inquirendum, an se-
cundum communem cursum, id est secundum
modum connaturalem creandi huiusmodi res po-
tuerit Deus velle creare plures Angelos in ea-
dem specie, ita vt id volendo, nihil supernatura-
le, vel modo supernaturali ageret; sed tantum vt
causa ordinis naturalis operaretur; sicut mo-
do creando, & multiplicando animas opera-
tur.

31 Sic ergo bene explicato sensu controversiae
probo non minus posse Deum creare plures An-
gelos eiusdem speciei infra, de potentia ordina-
ria, seu operando modo connaturali, & ipsis na-
turis Angelicis consentaneo; quam de potentia
absoluta.

I. P. Tom. II.

Primò; quia vel in Angelis secundum quod
possibiles sunt in singulis eorum speciebus est
possibile intrinsecum principium distinctionis
plurium indiuiduorum sub eadem specie ex par-
te ipsorum Angelorum possibilem; vel non inue-
nitur; si primum dicatur, vt dicendum est pro-
pter rationes in prima conclusionis positas, possi-
bilis erit illa indiuiduorum multiplicatio, non
tantum de potentia absoluta, sed etiam de or-
dinaria; si vero dicatur secundum, non solum de
potentia ordinaria; sed etiam de absoluta, impos-
sibilis erit talis multiplicatio; ergo non habet
locum in praesenti effectu talis distinctio; conse-
quentia tenet ex vi sufficientis partitionis, quae
in maiori fit, vt ex terminis contradictoriis ma-
nifestum est; probatur ergo prior pars minoris;
quia supposita capacitate, seu possibilitate ex par-
te obiecti, sicut potest Deus pro sua libertate
velle creare vnum tantum Angelum in singulis
speciebus; ita pro eadem libertate potuit velle
creare plures, cum ex parte illorum possibili-
tas, & capacitas obiectiua supponatur, & si hoc se-
cundum voluisset, non magis ageret supra ordina-
riam legem; quam volendo primum, quia ante
liberam determinationem voluntatis Dei nulla
lex ordinaria supponitur ex parte ipsius Dei, nec
ex parte ipsius speciei Angelicae, magis vnitas in-
diuidui, quam pluralitas postulatur; cum vtraque
sit possibilis; seu non repugnans ex parte sua; ergo
data illa hypotesi de capacitate ex parte obie-
cti possibilis est multiplicatio tam de ordinaria,
quam de absoluta Dei potentia.

Et declaratur aperte, quia si ponamus Deum
velle creare duos Angelos in vna specie, tam na-
turalis esset creatio vniuscuiusque illorum, ac si
solus crearetur, & tam connaturali modo, seu se-
cundum ordinem naturae operaretur Deus crean-
do duos, sicut creando vnum tantum; ergo
tanti est possibilis secundum communem cursum
creatio plurium; quam vnus; antecedens patet;
quia ex parte Dei non est difficilius creare pla-
res, quam vnum; supposita non repugnantia ex
parte obiecti; neque creando duos aliquid super-
naturale efficit in aliquo illorum, vel in vtro-
que, vt distingui possint, quia solis suis entitati-
bus distinguuntur; quia talis distinctio suppo-
nitur possibilis in illis entitatibus simplicibus
spectatis inesse possibili; unde nec in modo pro-
ductionis necessarium esset aliquid supernatura-
le, sed sola multiplicatio creationum, quae ni-
hil supernaturalitatis includit; ergo illa multi-
plicatio indiuiduorum esset omni ex parte na-
turalis, ac subinde possibilis secundum commu-
nem cursum, vel legem.

34 Vnde concludendum est si est possibile, multi-
plicari numero Angelos in eadem specie de ab-
soluta Dei potentia, etiam esse possibile de ordi-
naria; neque ad hanc multiplicationem esse ne-
cessariam actionem aliquam supernaturalem; nec
praeternaturalem; ac proinde fieri posse secun-
dum communem cursum causarum naturalium
ipsam etiam primam causam, vt naturali, &
ordinario modo operantem in his causis inclu-
dendo, probatur; quia si illa multiplicatio est
possibilis de absoluta potentia, supponitur ex
parte naturae angelicae considerari in esse possi-
bili non repugnare, nec deesse principium intrin-
secum distinctionis numericae sub eadem specie;
ergo eadem potestate ordinaria, quia Deus potest
creare illam speciem, potest illam producere in
vno, vel in multis indiuiduis prout voluerit.

Q. 2

Alter

35 Altera pars minoris probatur, quia si in natura Angelica considerata in esse possibili non præintelligitur possibile intrinsecum principium distinctionis indiuiduorum intra eandem speciem, per nullam potentiam, etiam absolutam Dei, fieri poterit talis multiplicatio, quia ex parte ipsius obiecti supponitur repugnantia; quod patet, quia impossibile est intra speciem aliquam multiplicari indiuidua, nisi in se recipiant intrinsecum principium distinctionis, neque hoc principium addi potest ab extrinseco, si in ipsa intrinsece non inuenitur: ergo si supponamus in Angelis non esse possibile tale principium intrinsecum nullo modo poterunt creari distincti numero in eadem specie: consequentia clara est, & antecedens probatur; quia distinctio vnus rei ab alia ex parte ipsarum rerum spectata est veluti quidam formalis effectus, qui sine propria intrinseca forma, vel quasi forma fieri non potest, nec Deus potest illam supplere; quia non potest supplere causam formalem, aut materialem intrinsecam, nec potest facere quod ab intrinseco aliquid rei conueniat, quod illi non est natum.

36 Ratio autem magis à priori est, quia si aliquæ entitates non sunt ab intrinseco distinctæ, aliquid eis addere oportebit, in quo distinguantur; at vero ut aliquid huiusmodi eis addi possit, oportet, ut supponantur distinctæ; quomodo enim illud, quod superadditur, esset distinctum, si supponatur esse vnum, & idem illud cui additur? Ergo repugnaret prorsus distinctio numerica, si non præintelligeretur possibilis tanquam intrinseca ipsis entitatibus, & omnino eis connaturalis.

37 Et ideo non recte fit comparatio inter alios effectus quos Deus facere potest supernaturaliter in rebus, quia solum pendet ab ipso, ut ab efficiente, & sine, & hunc effectum distinctionis numerice non potest in rebus supernaturaliter fieri, si in ipsis entitatibus intime, & connaturaliter non inuenitur, quibus rationibus Patris Suarez satis aperte probata manet hæc secunda conclusio, illisque aliquid addere superuacaneum opere prætium iudicauit.

SECTIO VLTIMA.

Argumenta aduersaria soluntur.

38 **A**D primum argumentum nego absolute Maiorem, ut patet ex supradictis.
Ad secundum etiam absolute negatur maior, ut patet ex relationibus diuinis, gratia habituali, animabus rationalibus, &c.

QUESTIO III.

De multis ad substantiam Angeli pertinentibus.

1 **P**rima conclusio: Angeli sunt adæquate, & totaliter spirituales; Patet 1. ex scriptura, *Psalm. 103.* qui facis Angelos tuos spiritus, & ad *Hebræa. 1.* Omnes sunt administratorij spiritus in ministerium missi, &c. & *Psalm. 105.* Benedicite spiritus, &c.

2 Secundo probatur ex Ecclesiæ definitione; nam.

Concilium Lateranense sub Innocentio III. quod etiam refertur in capite. *Firmiter, de summa Trinitate*, dicit[ur] simul ab initio temporis vtramque de nihilo condidit creaturam, spirituales, & corporales, Angelicam videlicet & mundanam, & deinde humanam, quasi communem ex spiritu, & corpore constitutam] vbi Angelos esse creaturas spirituales decernitur, id est incorporeas, condistinguit enim à corporalibus Concilium, vnde sicut corporales creaturæ condistinguntur ab hominibus mere corporales sunt, & non mixtæ ex spiritibus; ita è contrario Angelos, ut condistinguitur tam ab hominibus, quam à tota mundana creatura esse puros spiritus, & non ex corpore, & spiritu mixtos debemus intelligere ex definitione Concilij.

Fere omnes Patres Ecclesiæ in hanc veritatem vnanimi consensu conspirant, ut Dionysius *cap. 1. de celesti hierarchia*, Athanasius, Gregorius, Nizenus, Chrysostomus, Leo Papa *epist. 93. ad Turibium, cap. 6.* Et reliqui, quos ad longum citat P. Suarez.

Ratio sumitur ex D. Thoma, 1. *p. quest. 51. art. 1. & quest. 7. art. 3.* fundaturque præcipue in causalitate finali, quæ inter materiam & formam, seu corpus & animam intercedere debet ut ad vnā naturam constituendam conuenienter vniantur; si enim Angeli essent corporei, tanquam ex corpore & spiritu compositi, necessarium esset corpus comparari ad spiritum, ut materiam ad formam, quia non possent per se vniri, nisi per modum potentie, & actus: clarum autem est inter corpus, & spiritum illud esse potentiam, hunc vero actum: ergo componitur Angelus ex corpore, & spiritu, tanquam ex materia & forma: sed non potest hoc modo spiritus Angelicus vniri corpori: ergo non possunt Angeli hoc modo esse corporei. Probatur minor, quia spiritus non vnitur corpori ut forma materie principaliter propter bonum corporis, sed ut illo tanquam organo, & instrumento utatur ad suam propriam operationem, quæ est intelligere, quia non est forma propter materiam, sed potius materia propter formam, quia semper ignobile est propter nobilius non contrario; sed corpus non potest deferuire spiritui Angelico ad suam operationem: ergo talis spiritus non est forma corporis, nec ad illud actuandum natura sua ordinatur, nam sicut affirmatio est causa affirmationis, ita negatio negationis, quando ratio, seu causa est adæquata; ita enim est in præsentia, ut videre licet in anima hominis, vnitur enim corpori ut forma, quia illo indiget ut organo ad suam propriam intelligendi munus, & ad scientiam comparandam, quo sine sublato, impertinens esset talis vnio, ac subinde non esset intrinseca; & connaturalis: subsumptum minoris probatur, quia corpus non seruit spiritui ad cognitionem intellectualem, & scientiam acquirendam, nisi media cognitione sensus; at vero corpus si esset in Angelo non haberet organa sensus, & consequenter nec facultatem sentiendi: ergo esset inutile ad operationes intellectus, ac subinde incapax naturalis, & substantialis vnionis ad spiritum Angelicum. Minor probatur, quia tale corpus esset simplex, & incorruptibile, ac proinde inalterabile & incapax tactus, & aliorum sensuum.

Secundo probatur omnibus argumentis quibus supra probauimus esse possibles creaturas pure intellectuales completas, quas Angelos nominamus.

Secunda